

Mehmet Âkif Ersoy'un İslâmcılık Fikri Ve Üstadları

Mesut MEZKİT (mmezkit@hotmail.com / mesutmezkit@gmail.com)

Özet

Bu makalede, millî şairimiz Mehmet Akif ERSOY'un düşünce yapısı ele alınacaktır. Özellikle İslam Dünyası'nın Batı karşısında geri kalma sebepleri üzerindeki fikirleri konu edilecektir. Batıyla mücadelenin yollarını gösteren Mehmet Akif ERSOY'un İslamcılık düşüncesini etkileyen son dönem İslamcı aydınlar ile arasındaki ilişkiler üzerinde durulacaktır. Reformcu bir anlayışa sahip Ersoy'un Batıyla başa çıkmanın nasıl olacağını; Batı gibi ilim ve fende gelişmenin İslam coğrafyasında mümkün olup olmadığı tartışılacaktır.

Millî şairimiz Mehmet Âkif Ersoy, "Allah(c.c.) bu millete bir daha İstiklâl Marşı yazdırmamın" dediği Millî marşımızda "tek dişi kalmış canavar" diye vasıflandırdığı Batı ile başa çıkmanın, Garba mukavemetin; ancak, yeniden ayağa kalkmakla başarabileceğini düşünmüştür. Bununla fikrî sahada olduğu gibi, aynı zamanda bilfiil içinde bulunarak, mücadelesini ve mücadelesini sürdürmüştür. Devlet için hafiyelik yapmış, çeşitli badireler atlatmış; velâkin, davasından vazgeçmemiştir. Müslümanların pısrıklığından, Batı karşısında İslâm dünyasının içine düştüğü çıkmazdan, ancak tecdit ile (yenilenme) mümkün olabileceği fikrini müdafaa etmiştir. Zamanında öne çıkan İslâmî münevverlerle münasebet kurmuş, onlar için yapılan tenkitleri de iftira olarak nitelendirmiştir. Bunun için Sırat-ı Müstakim'de yazılar neşretmiştir. Biz, burada Millî şairimizin savunduğu ve uğruna mücadele ettiği İslâmcılık fikirlerini tetkik edeceğiz. Kendisine tesir eden asrının meşhur İslâmcıların fikirlerini tahlile tâbi tutarak; Mehmet Akif Ersoy'un son ana kadar iyi niyetle yürüttüğü mücadeleye bir nebze olsun katkı sağlamaya çalışacağız. İtham etmeden; fakat merhumu da tabulaştırmadan, onun fikir ve irşad mücadelesinde aykırı gelebilecek faaliyetlerine bugünden bakıldığında nasıl bir çelişkiye düştüğünü-birçoklarının düştüğü tabulaştırma bataklığına sapanmadan- analiz etmeye gayret edeceğiz.

Mehmet Akif Ersoy, yaşadığı devirde geçerli pozitivizmin etkisindeki aydınların aksine inkişafın İslâm'dan uzaklaşarak değil; bilakis, O'nu hayatın merkezine yerleştirerek, tekâmülün mümkün olabileceğini söyler. O'na göre yapılan yanlışlık ise İslâm'da değil, Müslümanların hayat tarzlarındadır. İslâm'ın uygulama safhasında Müslümanların hatalı yaşayışlarındadır. İslâm'ı yeniden yorumlamanın ihtiyaç olduğunu ifade ederek; Batı'nın ilim ve fenninin alınmasını, tekniğinin tatbikatını savunur. Bunu için Kur'an-ı Kerim'in zamanın idrakine göre yorumlanmasını ister:

*"Doğrudan doğruya Kuran'dan alıp ilhamı
Asrın idrakine söyletmeliyiz İslâm'ı
Kuru dava ile olmaz bu, fakat ilim ister;
Ben o kudrette adam görmüyorum, sen göster"* (Ersoy:1998,339)

İslâm dünyasında, özellikle Osmanlı coğrafyasında bunu hayata geçirecek nitelikte İslâm âlimi de görmüyor. Merhum Âkif'in bu mısraları çok tartışılmıştır. Bununla, sahîh gelenekten uzaklaşıp, bir kısım ceditçilerin (yenilikçilerin) ve diğerlerinin müdafaa ettikleri "Kur'an İslâmı"

tahripkâr anlayışa karşılık gelmektedir.

Hatta merhum Ahmet Davudoğlu, şöyle der: "Evet, Mehmet Âkif bey merhum da sair reformcular gibi ilhamı doğrudan doğruya Kuran'dan almak istiyor. Yalnız hiçbir zaman mucizeleri inkâr etmek aklının ucundan bile geçirmemiştir. O, hiçbir zaman "Müslümanlık ve Kur'an, Peygamber (sav)'in eseridir." demek istememiştir. Onun istediği inkılâp, garbın sadece fennini, tekniğini almak ve Müslümanları, daldıkları derin gaflet uykusundan uandıracak ilerlemeye sevk etmektir ki, dinde buna hiçbir mâni yoktur. Âkif'in asıl hatası niyetlerini anlamadan, onlara tâbi olmasındandır. Kuran'dan doğrudan doğruya hüküm çıkarmak ne demektir? Bunu kim yapabilir, düşünmemiştir? Hâlbuki önder reformcular bunu pekâlâ düşünmüş ve bu işi kendilerinin yapacağını anlatmak istemişlerdir..."

"Asrın idrakine söyletmeliyiz İslâmı" cümlesi de hatadır. Çünkü "Asrın anlatışına göre fetva vermeliyiz" manasına gelir ki, hakikat bunun tersinedir. Yani Müslümanlık zamanın icabına uyacak değil, zamanın icabı daima Müslümanlığa uyacaktır. Zira Müslümanlık Allah'ın kanunudur. Onu zamanın icaplarına uydurmağa kalkarsak ortada Allah'ın dîni diye bir şey kalmaz" (Davutoğlu:1989,146-147)

Merhum, Müslümanların pısrıklığından dem vururken zamanın idaresine de zehir zemberek eleştiriler yöneltir (İslam adına hareket eden bir aydının İslam halifesine muhalif olması-hem de en muhaliflerinden-dikkat çekicidir). Meselâ şu İstibdat şiiirinde olduğu gibi:

Yıkıldın, gittin amma ey mülevves devr-i istibdad,
Bırakın milletin kalbinde çıkmaz bir mülevves yâd!
Diyor ecdadımız makberlerinden: "Ey sefil ahfâd,
Niçin binlerce ma'sûm öldürülürken her gelen cellâd,
Hurûş etmezdi, mezbûhâne olsun, kimseden feryâd?

...
O birkaç hayme halkından cihangirâne bir devlet
Çıkarılmış, bir zaman dünyâyı lerzan eylemiş millet;
Zaman gelsin de görsün böyle dünyâlar kadar zillet,
Otu üç yıl devam etsin, başından gitmesin nakbet.
Bu bir ibrettir amma olmasaydık böyle biz ibret!

...
Emâ-peyma iken râyâtımız tuttun zelil ettin;
Mehâfir bekleyen âbâdan evlâdı hacil ettin;
Ne âli kavm idik; hayfâ ki sen geldin sefil ettin;
Bütün ümmîd-i istikbâli artık müstahil ettin;

Rezil olduk... Sen ey kâbûs-i hûni, sen rezil ettin!
Hamiyet gamz eden bir pâk alın her kimde gördünse,
"Bu bir cânî!" dedin sürdün, ya mahkûm eyledin hapse.
Müvekkel eyleyip câsûsu her vicdana, her hisse,
Düşürdün milletin kahraman evlâdını ye'se...
Ne me'lunsun ki rahmetler okuttun r'uh-i İblis'e!
(Ersoy:1998,87)

Mehmet Akif Ersoy'un kastettiği padişahın II. Abdulhamid Han olduğu âşikârdır. Şiirden de anlaşılacağı üzere haddi aşan bir eleştiri söz konusudur.

Şimdi de Âkif Ersoy'un tabii olduğu ve onlar için müdafaa kaleme aldığı şiirine göz atalım:

"- Şimdi Âsım, edebiyatı bırak, bir tarafa;
Daha ciddi işimiz var, geçelim başka lafa.
Galiba söylediğim yoktu? Evet, hiç yoktu:
Mısır'ın en muhteşem Üstadı Muhammed Abdu,
Konuşurken neye dâirse Cemaleddin'le
Der ki tilmîzine Afgan'lı:

-Muhammed dinle!

İnkılab istiyorum, başka değil, hem çabucak.
Öne bizler düşüp İslâm'ı da kaldırmazsak,
Nazariyyat ile bir şeyler olur zannetme!..
O berâhini de artık yetişir, dinletme!
Çünkü muhtâc-ı tezahür değil, isti'dadın..."

"-Şüphe yok, hakk-ı semûhîleri var Üstadım...
Gidelim bir yere, hattâ şu bizim Sudan'a;
Yeni bir medrese tesis edelim Urban'a.
Daha üç beş de faziletli mücahid bulalım,
Nesli tezhib ile 'lâ ile meşgul olalım.
Çıkarıp gönderelim, hâsılı şeyhim, yer yer,
Oradan âlem-i İslâm'a Cemaleddinler"...
"İnkılab istiyorum, ben de, fakat Abdu gibi...
Yoksa ellerde kör âlet efeler tertîbi" (Ersoy:1998,357)

Mehmet Âkif Ersoy'un "üstadım" dediği kişilerin düşünce yapılarına, İslâm dünyasındaki yansımalarını tahlil ederek fikriyatını daha yakından tanımış oluruz.

Mehmet Âkif Ersoy, büyük hayranlık duyduğu Cemaleddin EFGÂNÎ ve Muhammed ABDUH'un fikirlerinin İslâm'ın ihyası için inkılâp mesabesinde olduğunu iddia eder. Müslümanlık, bu gibi İslâm âlimleri sayesinde yeniden ayağa kalkacağını söyler. Merhumun, "üstadlarım" dediği Cemaleddin EFGÂNÎ ve Muhammed ABDUH hakkında neler yazmış ona bakalım. Zira merhum, bu iki kişiyi fikrî saldırılara karşı bütün benliğini siper etmiş ve yazılar kaleme almıştır. Buraya nakledeceğimiz iktibas *Sırat-ı müs-takim*'deki yazıların bir özetidir. Önce kendi kaleminden, üstadları hakkında malûmat verelim. Daha sonra da İslâm'da inkılâbın tek uygulayıcısı gözüyle baktığı bu kişilerin fikrî yapısını ortaya koyalım.

"Doğunun yetiştirdiği fitratlardan en yükseği olmasa bile en yükseklerinden biri olduğu şüphe götürmeyen Cemaleddin Efgânî'ye dair birkaç söz söylemek istiyorum. İçimizde merhumu görmeyen yoksa da zannederim işitmeyen, bilmeyen yoktur(...) Benim yapmak istediğim, bir şey varsa o da hazretin pak hâtırasına sürülmek istenen bir lekeyi, bir bühtan pislüğünü göstermek, onun mahiyetini, ne-

reden geldiğini tetkik etmektir. Cemaleddin'in matbu, gayri matbu birçok risaleleri, makaleleri, hitabeleri varsa da merhumun en büyük, en kalıcı eseri bence Mısır müftüsü Şeyh Muhammed Abdu'dur. Evet, Şinasi, millete en muazzam hizmetini Namık Kemal'i yetiştirmek suretiyle yerine getirdiği gibi, Cemaleddin de İslâm âlemine en kıymetli bir yadigar olarak merhum müftüyü bırakmıştır. Şeyh Muhammed Abdu ölümüş yüreklere gayret ruhu, şehamet ruhu üfleyen sihirli beyanı, o coşkun feyzi hangi kaynaktan alıyordu? Şüphesiz ki büyük üstadı Cemaleddin'in düşüncelerinden.

Cemaleddin'in İstanbul'a birinci geliş Âli Paşa'nın sadrazamlığına rastlamıştı. Merhum Efganlılara mahsus o sevimli kıyafet içinde olarak Paşa'nın meclisine girer (...) İstanbul'un bütün emirleri, vezirleri, büyükleri adetçe kıyafetçe, dilce kendilerine bigane gelmesi icap eden bu zatın ilmîne, diyanetine, âlicenaplığına hayran olmuşlardı.

Aradan altı ay geçince Cemaleddin Meclis-i Maarif azalığına tayin edildi. Bu memuriyetinde maarifin yaygınlaştırılması için düşündüğü vasıtaları pervasızca söyledi ki arkadaşları bunun görüşüne iştirak etmiyordu. Zamanın şeyhülislamı bulunan zat Cemaleddin'in fikirlerini özel menfaatine aykırı gördüğü için fena halde kızıyor, zavallıyı gözden düşürmek için vesile arıyordu.

1287 Ramazanında idi ki Darülfünun müdürü Tahsin Efendi (Mösyö Tahsin) merhum Şeyh'ten fenlerin ve sanatların teşviki yolunda bir konuşma istemişti(...)Cemaleddin konuşma kürsüsüne çıkınca şeyhülislam olanca dikkatini konuşmanın içinde kötüye yorulmaya müsait bir iki cümleye hasretmişti(...)

Şeyhülislam, merhumdan intikam almak için "Cemaleddin nübüvvet bir nevi sanattır diyor" şayiasını çıkardı, bunu teyit için de"nübüvveti sanatlara dair verdiği bir nutuk zikretti" dedi. Daha sonra camilerdeki vaizlere Şeyh'in aleyhinde yürümelerini emretti. Zavallı Cemaleddin aleyhindeki sözlerin sırf bühtandan ibaret olduğunu hakikatin meydana çıkması için şeyhülislam ile muhakeme edilmesi lazım geleceğini söylediye de kimseye dinletemedi(...) Zavallı Cemaleddin her mânasıyla mazlum bir şekilde İstanbul'u terk ederek Mısır'a gitmeye mecbur oldu.

İşte merhumdan ne zaman bahsedilse "ilmîne, faziletine, siyasetine söz yoksa da ne yazık ki mühlid (dinsiz)idi, nübüvvetine inanmazdı" derler ki anlamadan, dinlemeden söylenen şu sözlerin nereden çıktığı görülüyor.

Geçen hafta merhum Cemaleddin Efganî'ye dair birkaç söz söylemiştim. Maksudım o büyük adama isnat edilmek istenilen dinsizliğin pek yanlış bir tevcih olduğunu göstermek idi. Ne yazık ki bu sefer de" Cemaleddin mühlid değil, Vehhabi idi."iddiası ortaya sürülmeye başladı(...)

Bugün Mısır memleketinde İslâm'ın menfaatlerini müdafaa eden ne kadar hamiyetli kalem varsa hepsi Cemaleddin'in terbiyesi sayesinde yetişmiştir. Tevhid dünyasına binlerce muharrir el, binlerce mütefekkir dimağ hediye eden Cemaleddin Vehhabi olabilir mi?

Merhumu ne Afganistan'da, ne Hindistan'da, ne Avrupa'da, ne Osmanlı toprağında rahat bırakmadılar, hiçbir yerde oturtmadılar. O koca adam, hamiyetinin yüksek mak-

sadı uğrunda zamanın her türlü musibetlerine göğüs gerdi, başkalarının zorunlu olarak dayanamayacağı mahrumiyetlere, ümitsizliklere kendi tercihiyle katlandı. Kemal'in tabirine göre o yaşayan bir şehit idi: *Ne devlettir şehid-i zî-hayat olmak bu dünyada!*

Cemaleddin hakkında söylenen Vehhabilik Şeyh Muhammed Abdüh için de esirgenmiyor(...)

İşte bugün bir Cemaleddin'i, bir Muhammed Abdüh'ü yok İslâm dünyası hakikaten kimsesiz, cidden garip. Biz bu ümmetin büyüklerini rahmetle, hürmetle anmalıyız ki geriden gelenler aramızda tatlı bir hatıra bırakabilmek ümidinden mahrum kalarak mücadeleden vaz geçmesinler..." (Kara:2001,285-288)

Merhum M.Âkif Ersoy'un kendi kaleminden EFGÂNİ ve ABDUH hakkındaki yazılarını aktardıktan sonra da bu kişilerin fikrî yapısına geçelim. Zira bizim asıl meselemiz, bu kişilerin düşünceleridir.

Efgâni, İslâm mütefekkeri olmaktan çok politikacı kimliği ile temayüz ediyor. Kendisinin nereli olduğu, şeceresi hakkında çeşitli rivayetler mevcuttur. Bu kişi için, Türk olduğundan tutunuz da, Hindli, Afganlı, İranlı... En kuvvetli olan ise İranlı Şii olduğudur (Hüseyn:1986,70). Fikirde kişinin nereli olduğuna bakılmaz. Düşüncesinin içeriği önemlidir. İfadeleriyle yaşadıkları; zâhirdeki (anlaşılan) fikri ile batındaki fikri (anlaşılması istenilen) ne kadar tekabül ediyor; mühim nokta burasıdır. Fikirlerine geçsek; bize burada dayanak teşkil edecek en önemli belge ise rahmetli Cemil Meriç'in Kasım 1972 tarihli Hareket dergisinde yayınladığı, (Davudoğlu:1989,58) Fransız felsefeci, M.RENAN'ın 29 Mart 1883 tarihinde verdiği bir konferanstaki sözlerinin neşredildiği Le Journal Des Débats mecmuasındaki yazıya gönderdiği takdir, iltifat ve aynı fikirleri paylaştıklarına dair olan yazısıdır. Mezkûr yazısında mâlum zat, şu fikirlerini dile getirir: Müslüman, Putperest, Hıristiyan bütün milletlerin barbarlıktan, bu dini terbiye sayesinde bir medeniyete doğru gittikleri inkâr edilemez. İslâmiyet'in terakkiye mâni olduğunu, diğer muharref dinlerle bir farkının bulunmadığını dile getirir. Mösyö Renan'a şöyle der: "İslâm Dini'nin müdafaasını yapıyorum. Bu ümid gerçekleşmezse, barbarlık ve cehalet içinde mahvolurlar. Filhakika İslâm Dinî ilmî boğmağa ve terakkiyi durdurmaya gayret etmiştir." İslâm Dini, nerede yerleşmiş ise orada ilmi boğduğunu iddia ediyor. Din, insana iman ve itikadı zorla kabul ettirdiğini; felsefenin ise bu zorla kabulü ortadan kaldıracığı; felsefenin; yani akılcılığın hâkim olmasıyla dinin berheva olacağını, aydınlanma felsefesinin tahakkümü ile neticeleneceğini iddia ediyor.

"Müslümanlar, Müslümanlara dayanarak kalkınmazlar. Müslümanlığın zayıflaması sayesinde kalkınurlar. İslâm ülkelerindeki Rönesans İslâmiyet'ten kurtularak gerçekleşecektir; Hıristiyan ülkelerde olduğu gibi. Şeyh Cemaleddin benim belli başlı tezlerime deliller getirmiştir." der Renan, Efgâni'nin, dinler tarihi konusunda derinleştikçe dinsizliğe ve âlemlerin ezeli olduğu yolundaki sapkın fikirlere yöneldiği, hava boşluğunda bulunan canlı varlıkların evrim neticesinde yer işgal ettiği; onun takipçilerinden Reşit Rıza'nın ifadesi ile "Onun gelişme ve ilerleme ifade eden sözleri Darwin'in sözlerine benzer" (Hüseyn:1986,78) gibi İslâm akaidine aykırı fikirleri, onun düşünce yapısının arka plânı-

nı ele verir. Efgâni'nin etrafında hep Yahudi ve Hıristiyan dinine mensup kişilerin pervane olduğu da gözden irak edilmemelidir. En meşhur talebesi Abdüh'un ifadesine göre kurduğu teşkilâtlarda hep Yahudilerin bulunduğunu söyler (Hüseyn:1986,72) En çok merak edilen konunun da; dünyanın birçok yerini gezmesine rağmen, bu kadar masrafların nasıl üstesinden gelebildiğidir.

Cemaleddin EFGÂNİ, kime hizmet ettiğine ve yaptığı faaliyetlerdeki masrafların nasıl karşılandığına dair ipucu bakımından mosan olması iddiası ilginç bir ayrıntıdır. "Cemaleddin, Mısır'da ayrıca Fransız Doğu Locasına bağlı bir Mason Locası kurdu ve başbakan Riyaz Paşa'nın yardımı ile çok sayıda etkili kimseleri bu locaya üye yaptı. Cemaleddin'e aylık bağlatan ve onun her türlü ihtiyacını karşılayan Riyaz Paşa; Ona ayrıca Yahudi konutlardan olan Hâil-i Han'ında özel bir yer hazırlatmıştı." (Hüseyn:1986,72) Onun Fransız locasına bağlı olduğuna delil olabilecek şu satırlar dikkat çekicidir: "Mahzuni Paşa, Hâtrat-ı Cemaleddin, s.41,50'deki 40-41 nolu resimli levhalara bakınız. Birinci levha Cemaleddin'in Mason locasına kendi eliyle el yazısıyla yazdığı giriş istek formundan ibarettir. Levhanın baş tarafında kendisini şöyle tanıtır: "Mısır Felsefe Mütderresi, Kâbil'i Cemaleddin, 37 yaşında..." ve altında tarih: 1292 Rebiu's-sâni 22 Perşembe. İkinci levha ise, Mısır Kâhire 7 Cenoye 1878/5878 tarih ve sayılı Doğu Yıldızı Locası'ndan gönderilen el yazısı bir cevap bu tarih masonların kullandığı Yahudi tarihidir. Cenoye ile Ocak mı kastediliyor Haziran mı bilmiyorum mektupta "II, Cuma, saat gece 2" yazıyor. Demek bu saatte Afgâni locaya geliyor ve üyeliğe kabul edildikten sonra başkan seçiliyor." (Hüseyn 1986,76-77) Mason locasına üye olmak için kullandığı ifadeler ve verilen cevaplar da çok mühimdir. Der ki: "Ben İhvan-ı Sefa'dan rica eder: Hillân-ı Vefadan, yani ayıp ve kusurlulardan masun olan mukaddes mason cemiyeti erbabından bu nezih topluluğa kabulüm ve bu şâyân-ı iftihar meclisinin sırasına dizilenlerin arasına katılmam suretiyle bana minnet ve buyurmalarını istida eylerim." Hörmetlerimle, Cemaleddin ve kabulüne binaen verilen kararın arkasından elbisesinde siyah, boyunbağı ve eldivenler beyaz olacaktır." (Davutoğlu:1989,69)

Efgâni'nin ne kadar İslâm için çalıştığını, reformcu mu, tecditçi mi, Renan'ın dediği gibi rasyonalist mi, Vahdet-i Vücutçu mu, seyyah mı, politikacı mı; Mehmet Âkif Ersoy'un ifadesiyle; "Şarkın yetiştirdiği fitratlardan en yükseklerden biri" mi hiç belli değil. Zikredildiği gibi bu kadar masrafı nasıl karşılıyordu? Bu kara delikler hep muamma. Ancak, şu kadar var ki; bu kişinin İslâm'a faydasına dair müşterek fikrin oluşmadığı bir hakikattir. Son bir alıntı daha yaparak Cemaleddin EFGÂNİ dosyasını sonuçlandıralım. Bura şâyânı dikkat bir husus var ki, zannederim meselenin de özü burasıdır. "Afgâni, İslâm'ın bir Luther'e ihtiyacı olduğunu, böyle bir reformla İslâm'ın yeniden medeniyet düzeyine çıkabileceğini savunur... Mason âleminde aktif bir rol oynar. Mehmet Emin Yurdakul gibi son dönem bazı Osmanlı entelektüellerinin mason olmasını sağlar... Osmanlı Devleti aleyhinde bazı siyasal projelerine dair istihbaratın padişaha ulaşması üzerine Sultan II. Abdulhamid tarafından İstanbul'a davet edilir. Davete icabet ederek İstanbul'a gelen Cemaleddin Efgâni, kendisine maaş bağlanarak Maçka'da bir köşkte göz hapsine alınır. Bir süre sonra ise dış çevrelerle özellikle yabancı çevrelerle ihtilatına, yazışmasına son veri-

lir. Hourani'nin deyimiyle, mekânı kesin olarak belirlenemeyen uzak bir yerden gelip, bir meteor gibi bir ülkeden diğerine geçen Afgâni, 5 Şevval 1314/9 Mart 1897' de bu köşkte ölür. Maçka'da bugün Swiss Otel'in arkasında yer alan, daha çok Selânikli-Sebataycı cemaat mensuplarının gömülü olduğu Aşıklar Mezarlığı'na sade bir şekilde defnedilir. Yıllar sonra 1926'da Amerikalı zengin bir Yahudi iş adamı olan Charles Corain tarafından, Afgâni'ye süslü bir mezar yaptırılır. Bu mezarda Osmanlıca şu kitabeler mevcuttur: Baş Taşı: Büyük İslâm Âlimi Cemaleddin-i Afgâni burada yatıyor. Ruhuna Fatıha Doğduğu Tarih: 1254 Hicri 1838 Miladi / Öldüğü Tarih: 5 Şevval 1324/ 9 Mart 1897 Ayak Taşı: Bu Mezar Dünyanın Her Tarafında Müslümanların Samimi Dostu Olan Amerikalı Mister Charles Corain Tarafından Yapıtırılmıştır. 1926 (Yüksel:2003,59)

Muhammed ABDUH, Mehmet Âkif Ersoy'un üzerine titrediği ve Efgâni'nin emaneti gözüyle baktığı bir kişidir. "Cemaleddin'in en önemli takipçisi Mısır Tantalı Muhammed Abduh oldu. 19. yüzyıl başlarında Şam'dan Tanta'ya yerleşmiş bir Kürt aileden gelen Muhammed Abduh, 1849 yılında buradaki bir köyde dünyaya geldi. Son derece dindar ve Şafii olan bu aile, tahsil için Abduh'u önce Tanta'da Ahmedî Camii'ne sonra da Ezher'e gönderdiler. Burada iyi bir tahsil gören Abduh, kelam, mantık ve tasavvuf dersleri vermeye başlar... Abduh, Efgâni Mısır'da bulunduğu sıralarda onunla tanışır. Kısa zamanda onun etkisine girer... Abduh İslâm'da geniş çaplı reform hareketini tasarlar. Cemaleddin Efgâni'nin Urvetu'l-Vuska'yı çıkarmasına yardım eder. İslâm'ın modern ve ilerlemeci bir sistemin ahlaki esaslarını oluşturabileceğini savunan Abduh, bunun için öncelikle taklit müessesesinin tamamen ortadan kaldırarak, (Yani Ehl-i Sünnet Mezheplerini-M.M.) içtihat müessesesine çağın ve ortak evrensel medeniyetin (Siyonizmin-Masonluğun-M.M.) gerekleri doğrultusunda yeniden işlerlik kazandırılmasını söylüyor. (Hüseyin:86,84) İngiliz Lord Cromer Abduh hakkında şöyle söyler: "Kuşkusuz İslâm reformist hareketin geleceği, Şeyh Muhammed Abduh'un çizdiği yolda ümit vaat ediyor. Ve o yolun yolcuları Avrupa'nın her türlü yardım ve teşviklerine lâyıktır." (Lord CROMER, 1905 senesinde hazırladığı Abduh hakkındaki raporları İngiliz hükümetine sunuyordu. Bu hususun gözden kaçırılmaması icap ediyor.) Abduh'un belli başlı görüşlerini de şu şekilde hülâsa etmek mümkündür: "İslâm'da reform talebiyle hareket eden Şeyh, Masonluğun Ezher'e girmesinde çok büyük rol oynamıştır. His ve tecrübe ile anlaşılabilen melek, şeytan ve mucize gibi şeylerin birçoğunu kabul etmemektedir. Kelâm ilminde bahis mevzuu olan teselsülün butlanı meselesine muhaliftir. Bu onun en büyük hatalarındandır. Çünkü illetlerin teselsülü olmazsa Allah'ın varlığını isbat edecek bir delil kalmaz. Peygamberlerin târifinde ulamaya muhalefet etmiştir. Yani sıradan birisinin hususiyetleri gözüyle nebilik makamına bakmaktadır. Şeyh maddî mucizelere inanmadığı gibi Fil suresinde geçen kuşları sivrisinek, attıkları taşları da mikrop diye tefsir etmiştir." (Davutoğlu:85) Abduh hakkında yazılmış küçük kitlelerle konumuza nihayet verelim.

Nehbâni el-Ukudu'l-lü'liyye'de şöyle der: "Şu delillere bakın ki, herhangi bir hükmün doğrudan doğruya Kur'an ve Sünnet'ten alınmasını istiyorlar (M.Âkif Ersoy'un etkilediği görüş, M.M.) Yani mutlak içtihat davasında bulunuyorlar. Oysa bunlar, büyük, küçük her türlü günahı işleyen,

cahil ve fasık kimselerdir. İslâm'ın Kelime-i Şahadet dışında diğer şartlarını yerine getirmeyenler. Namaz, oruç, hacc, üstüne üstlük mezhepleri red ederler." (Hüseyin:1986,105)

"Muhammed Abduh ve Efgâni'nin gerçek yüzünü görmek isteyenler, günlük gazetelere, periyodik dergilere ve Efgâni ve Abduh'un eleştirilmesine tahammül edemeyen ve bunları eleştirenlere karşı sert ve kötü biçimde taarruza geçen liberal yazarların kitaplarına baksınlar. Bu gazete, dergi ve kitapların bu konu dışında İslâmî hiçbir gayretlerinin olmadığını görecektir. İslâm Peygamberine ve onun sahabelerine dil uzatılınca hiçbir tepki göstermeyen bu gazete, dergi ve yazarları Efgâni ve Abduh'a yöneltilen eleştiriler karşısında kükreşmiş aslan kesilmeleri ilginçtir." (Hüseyin:1986,91) (Türkiye'de de bundan farklı bir hâl yok!) Son olarak Osmanlı devleti Şeyhülislam'larından Mustafa Sabri Efendi'nin ifadelerine bakalım." Şeyh Muhammed Abduh hareketinin özü şunlardadır. Ezher'in dinî salahiyetini sarsmaya çalışmak, birçok Ezherli'yi dinsizliğe yaklaştırmaktı. Bu amaçlarında da hayli başarılı olmuşlardır. Ezher'i üstadı Efgâni aracılığı ile Masonluğa sokan ve talebesi Kasım Emin'e, Mısır'ın değişik yerlerine seferler düzenlettiren de Abduh'tur... Şeyh'in İslâm'a ve kendinden sonra yetişen eli kalem tutan İslâmî kültür çizgisinin dışındaki ilim adamlarına da zararı dokundu. Onu bu kitapta (Mevkfu'l-Aklî ve'l-İlmi ve'l-Âlimîn Rabbi'l-âlemîn ve İbâdilhi'l-Mürselin isimli eserinden bahsediyor) eleştirdiğim yanlış düşünceleri bir balon gibi şişirildi. Bu düşüncelerinden dolayı Abduh'a öyle ilmi pâyeler biçtiler ki, -bunda kuşkusuz Masonların desteği ve propaganda gücü yatmaktadır.- Doğu İslâm Dünyasının kulakları hâlâ çnlıyor. Bu durum, kısa zamanda parlamak ve şöhrete kavuşmak isteyen bir yığın genç, yaşlı ilim adamlarını, aykırı sözler sarf etmek suretiyle Avrupalı yazarlara yaklaşmaya ve böylelikle Masonluğa kabul ederek, isteklerine kavuşabilme sevdasına itti... Belki de Şeyh Muhammed Abduh ve üstadı Cemaleddin Efgâni, Luther ve Calvin'in Hıristiyanlık için oynadığı rolü oynamak istiyorlardı... (Hüseyin:86,114-115)

Netice itibariyle; merhum millî şairimiz Mehmet Âkif Ersoy'un düşünce yapısını mukayese ederek meselenin açıklığa kavuşacağını düşünüyorum. Bu usûl (metod), merhuma haksızlık değil; bilakis fikriyatının bilinmesine fayda getireceğini tasavvur ediyoruz. Böylelikle zihin dünyamızdaki bazı tabuları yıkararak tarafsız bir gözle değerlendirme imkânına kavuşabiliriz. Bunun aksini iddia edecekler olabilir /olacaktır. Ancak, biz meseleye yaklaşım biçimimizi delillere dayandırarak teşekkül ettirdik. Bu zaviyeden meseleye bakılır ise bazı ilmî tespitlerin yolu açılmış olur. İslamcılık tartışmalarına, tarihin derinliklerindeki bu gibi belgelerin ışık tutacağını zannediyorum. Ki, yeni yeni "İthal İslamcılık" fikirlerinin yerini Müslüman-Türklerin, kendi şartlarından ihya olabilecek fikrî tezahürün oluşmasına dair emareler görülmektedir. Bu da bizi, yeni bir ruhun dirileceğine matuf ümid ışıkları vermektedir.

KAYNAK

- 1- DAVUTOĞLU, Ahmed, Dini Tamir Davasında Din Tahripçileri, Huzur Yay. İstanbul-1989
- 2- ERSOY, Mehmet Akif, Safahat, Akıtt Yay. İstanbul-1998
- 3- KARA, İsmail Türkiye'de İslamcılık Düşüncesi, Temel Metinler Gerçek Hayat Dergisi Yay. İstanbul-2001
- 4- HÜSEYİN, M. Muhammed, Modernizmin İslam Dünyasına Girişi, (Çev. Sezaî Özel) İnsan Yay. İstanbul-1986
- 5- YÜKSEL, Müfit, " Modernleşmenin İslam Dünyasındaki Etkileri ve Dönüşüm: Modernleşme Sürecinde 20. yy İslamcılığın Serencami (II)", Bilgi ve Düşünce Dergisi, İstanbul, Ocak-2003

Islam Ideas Of Mehmet Akif And His Masters

Mesut MEZKİT (mmezkit@hotmail.com / mesutmezkit@gmail.com)

Abstract

In this article the view point of our national poet Mehmet Akif Ersoy will be discussed. Especially the reasons why the Islamic world couldn't catch up with the West will be dwelled upon. Relationships between Mehmet Akif Ersoy who enlightens how to compete with west and the last period intelligentsia who effect the idea of Islam will be mentioned. Mehmet Akif Ersoy who had a reformistic idea and the idea how to deal with west and as the west if it is possible to develop in science in the Islamic geography will be discussed.

Our national poet Mehmet Akif stated is it's only possible to cope with west, which is stated as "one toothed monster" in our national anthem -he also stated that Allah shall not make our nation or rewrite our national anthem- by developing ourselves. He both struggled for this aim mentally and physically. He served as detective and he faced some difficulties however he didn't give up his run. He claimed that it is only possible to get rid of the western force by refreshing ourselves. He interviewed with some of contemporary islam enlightened people and he also claimed that they are exposed to aspersion. He wrote these words in Sirat-I Müstakim. Now, here we are going to examine our national poet's ideas which he always defended. We will try to contribute to Mehmet Akif Ersoy's struggle as much as we can. We will try to analyze his actions without making him a taboo, nowadays many people fall in to this mistake by making someone taboo when criticizing his/her works.

Mehmet Akif Ersoy states that, in contrast to many enlightened people of that age, development is only possible by making use of Islam however many other enlightened people said that Islam prevents development. According of Akif, what is wrong is Muslim's life style, not Islam. Muslim's do not properly apply Islam into their lifestyles. He stated that Islam needs to be examined and reinterpret, and he claims that science and knowledge must be taken from West and applied. For this reason he states that Koran must be interpret according to conditions of current age.

*We must take inspiration from Koran
We must make people realize Islam
But this is not possible by mere telling, it needs science
I see no man to make this, then you show me.*
(Ersoy 1998,338)

He see no men to make this possible in Islam world, especially in Ottoman Empire. Akif's these lines have always been argued. With these lines, some innovates and Koran Islam defenders are put against each other

Even, Departed Ahmet DAVUTOĞLU states that " Yes, Mehmet Akif also wants to take inspiration directly from Holy Koran. But he never ever thought of declining miracles. He never wanted to state that Islam and Koran are arts of Prophet. He just wanted that Islam shall take science and knowledge from west and make all Muslims to wake

up from their deep sleep and make them develop and there is not any obstacle to reach this aim. Akif's main mistake is that he just joined them without realizing their final aim. What is the meaning of reinterpreting Koran? Who has ever succeeded doing this? However pioneers reformers thought this and they said that they can do this...

"We must make people realize Islam" sentence is also wrong. Because this means that "We must give directions according to that century's commentary." which conflicts with truth. This means that Islam will not suit to age's conditions, but people will suit to Islam's conditions. This is because Islam is Allah's laws. If we try to fit it into age's conditions there may be nothing left behind as Allah's religion." (Davutoğlu: 1989,146-147)

Departed, makes serious criticisms to that age's management while mentioning about timorous Muslims. (It is very interesting that an enlightened person who acts according to Islam, stands against Islam Caliph.) As it is in İstibdat poem:

Yıkıldın, gittin amma ey mülevves devr-i istibdad,
Bırakın milletin kalbinde çıkmaz bir mülevves yâd!
Diyor ecdadımız makberlerinden: "Ey sefil ahfâd,
Niçin binlerce ma'sûm öldürülürken her gelen cellâd,
Hurûş etmezdi, mezbûhâne olsun, kimseden feryâd?

...

O birkaç hayme halkından cihangîrâne bir devlet
Çıkarmış, bir zaman dünyâyı lerzan eylemiş millet;
Zaman gelsin de görsün böyle dünyâlar kadar zillet,
Otuz üç yıl devam etsin, başından gitmesin nakbet.
Bu bir ibrettir amma olmasaydık böyle biz ibret!

...

Emâ-peyma iken râyâtımız tuttun zelil ettin;
Mehâfir bekleyen âbâdan evlâdı hacil ettin;
Ne âli kavm idik; hayfâ ki sen geldin sefil ettin;
Bütün ümmîd-i istikbâli artık müstahîl ettin;
Rezil olduk... Sen ey kâbûs-i hûni, sen rezil ettin!
*Hamîyet gamz eden bir pâk alın her kimde gördünse,
"Bu bir cânî!"* dedin sürdün, ya mahkûm eyledin hapse.
Müvekkel eyleyip câsûsu her vicdana, her hisse,
Düşürdün milletin kahraman evlâdını ye'se...
Ne me'lunsun ki rahmetler okuttun r'uh-i İblis'e!
(Ersoy:1998,87)

Mehmet Akif Ersoy'un kastettiği padişahın II. Abdulhamid Han olduğu âşikârdır. Şiirden de anlaşılacağı üzere

haddi aşan bir eleştiri söz konusudur.

Şimdi de Âkif Ersoy'un tabi olduğu ve onlar için müdafaa kaleme aldığı şiirine göz atalım:

“- Şimdi Âsım, edebiyatı bırak, bir tarafa;
Daha ciddi işimiz var, geçelim başka lafa.
Galiba söylediğim yoktu? Evet, hiç yoktu:
Mısır'ın en muhteşem Üstadı Muhammed Abdu,
Konuşurken neye dâirse Cemaleddin'le
Der ki tilmîzine Afgan'lı:

-Muhammed dinle!

İnkılab istiyorum, başka değil, hem çabucak.
Öne bizler düşüp İslam'ı da kaldırmazsak,
Nazariyyat ile bir şeyler olur zannetme!..
O berâhini de artık yetişir, dinletme!
Çünkü muhtâc-ı tezahür değil, isti' dadım...”

“-Şüphe yok, hakk-ı semûhîleri var Üstadım...
Gidelim bir yere, hattâ şu bizim Sudan'a;
Yeni bir medrese tesis edelim Urban'a.
Daha üç beş de faziletli mücahid bulalım,
Nesli tehzib ile i'lâ ile meşgul olalım.
Çıkarıp gönderelim, hâsılı şeyhim, yer yer,
Oradan âlem-i İslam'a Cemaleddinler"...
“İnkılab istiyorum, ben de, fakat Abdu gibi...
Yoksa ellerde kör âlet efeler tertîbi” (Ersoy:1998,357)

We can know better the ideas of people who Mehmet Akif states as “my master” if we analyze those ideas under the light of Islam world.

Mehmet Akif admires Cemaleddin EFGANİ and Muhammed Abduh and he claims that their ideas are vital in terms of Islam development. He states that Islam will wake up with ideas of such Islam intellectuals. Lets have a look what he wrote about his masters “Cemaleddin EFGANİ and Muammer ABDUH”. Mehmet Akif defended these people at the cost of his life. These text is a part of *Sirat-i Mistakim*. First we shall give information about his masters from his own writings. Then we shall reveal ideals worlds of these people, who he see as mere appliers of Islam development.

“I want to have a few words about Cemalleddin EFGANİ who is one the best, even if not the best, intellectual of East. I assume that there is no one among us not to see or hear about EFGANİ. What I am trying to do is to show that he is a clean sheet and I want to show how he is slendered. Even he has many works such as articles, letters and address his best work is Sheikh Muhammed Abduh, Eghyp Mufti. As how Sinasi completed his masterpiece by gowing Namik Kemal, EFGANİ completed his service by leaving that precious Mufti behind. Where Muhammed Abduh got his endless inspiration and magical breath for dead hearts.? It is out of doubt that he got this inspiration from his master Cemalleddin.

Cemalleddin's first arrival to Istanbul was in time of Ali Pasha's grand vizier ship. He enters the divan of Pasha in this prettiest dress. All emirates, viziers admired to science and religious knowledge of this person.

After six months, Cemalleddin was appointed as Divan

member. He told everything about what made him to rise that place however his friends didn't agree him. Religious chief of that age was very annoyed to Cemaleddin as he thought that his ideas were undermining him and he was trying every way to decrease his popularity.

In 1287, Ramadan, Darül Fünun manager Mr. Tahsin (today's Istanbul University) asked from Sheikh to make a speech about encouragement of science and art. When Cemaleddin began his speech, religious chief's only aim was to find a few words that can be misinterpreted...

Religious Chief found that word “Cemaleddin says that prophecy is an art”. Later he ordered sermons to walk against Sheikh. Poor Cemaleddin stated that he must be faced with religious chief to prove that his words didn't mean that but no one listened him.. He was forced to leave Istanbul and return Egypt.

That's why when Cemaleddin is memoried, he is remembered as irreligious and they stated that he didn't believe prophecy.

Last week I said a few words about Cemalleddin Efgani. I was trying to show, that great master was misunderstood and blaming him with being irreligious is very wrong. Unfortunately he is named as Spy this time...

Today, almost all of the valuable authors of Egypt have grown under the light of Cemaleddin Efgani's moral values. Can Cemaleddin be a Spy?

They left in peace the dear departed neither, not in Afghanistan, Europe nor in Ottoman Empire. That great man bared all of the difficulties and all slender blamed on him. According to Kemal's statement he was a living martry. “It's very unfortunate to be a living martry.”

Sheikh Muhammed Abduh is also named as Spy beside Cemaleddin...

Now, Islam world which ignore Cemaleddin and Muhammed Abduh is alone and very strange. We must memorize our ancestors gladly so our sons shall not give up the hope of trying to leave behind good memories.” (Kara:2001,285-288)

After telling Mehmet Akif's own ideas about EFGANİ and ABDUH, now lets a look at ideal worlds of these people. Because our main target is ideas of these people.

Efgani outstands with his polticial aspect more than his being an Islam intellectual. There are many sayings about his hometown and past. It is said that he is maybe from India, Turkey, Afghanistan or Iran, it is quite possible that he is an Iranian shi'i. (Hüseyn: 1986,70) But when analyzing ideas, hometown of that people is not important. His ideas are important. How his lifestyle and ideas are in accordance, this is the important part. If we are to look at ideas, his writing, which he sent to Le Journal Des Debats, which included a speech of a conference in France held by French philosopher M. Renan in 29th March 1883, which is also published by Cemil Meriç in Hareket Magazine in 1972. In this writing he states that; No matter Muslim, Christian or Pagan, all nations get rid of barbarism and become civilizations by means of religious values. He states that Islam prevents developments and Islam has no difference from other religions. Monsieur Renan states: “I am defending Islam. If this does not happen t-

hey may get lost in barbarism and illiteracy. Because Islam religion tried to destruct science and stop development.” He claims that wherever Islam is applied, in those places Islam destructed science. He states that religion forces people to believe however philosophy let people to think freely and with philosophy people will become enlightened. “Muslim can not develop by supporting each other. They can only develop if they leave Islam. Renaissance can only occur in Islam countries by leaving Islam. As in Christian countries, Sheikh Cemaleddin brought some important clues to support my ideas.” These words reveal that his ideas are rootless and like claiming all living things are result of evolution process as Darwin, his words are totally conflicting with Islamic idea. It must also be underlined that almost all people around Efgani were either Christians or Jews. His closest student Abduh states that there many Jews around him. (Hüseyin 1986,72). The most interesting point is that he traveled almost all over the world and his financial source is unknown.

How Cemaleddin Efgani found the money for his expenses are unknown and it is very interesting that he is believed to be a mason. Cemaleddin set a Mason Lodge in Egypt and with assistance of President Riyaz Pasha this lodge had many members of powerful people. Riyaz Pasha supported him financially well and he also gave him a special house in Halil-I Han where is known as Jewish settlement. (Hüseyin 1986,72) These line are very interesting which may prove him to be member of French lodge: Look at the 40th and 41st pictures in pages 41-50 of Hatrat-I Cemaleddin. First picture is about Cemaleddin’s own hand write about applying form for Mason Lodge membership. In first lines of picture he introduces himself : Egypt Philosopher, From Kabul , age 37... date is 1292. 22nd Thursay. Second picture is about the answer sent by East Star Lodge to Egypt in 7 Cenoye 1878/5878” (this date is used by masons. Wheter Cenoye is January of June, I don’t know.). Time is 02:00 am Friday. It means that at the hour Efgani came to lodge and accepted to membership and elected as president. (Hüseyin 1986,76-77). Both his statements about being member and their answer are very important. He says : I request to join very holy mason lodge and I again request to be honored by being accepted as a member. Your sincerely.” After his acceptance to lodge, his must have black tie and black gloves.” (Davutoğlu:1989,69)

It is unknown whether Efgani served for Islam or he is reformer, rationalist, traveler, politician of “the best intellectual of East” in words of Mehmet Akif. How he found money for his expenses. These are all unknown. But it is obvious that there is a mutual conscious about that he didn’t served for Islam. Now we will finalize Cemaleddin Efgani case by making a final quotation. This point is basis of this issue. “Efgani states that Islam needs a Luther so with a reform Islam will rise again to become a civilization. He is an active member in Mason world. He provides some intellectuals to become mason such as Mehmet Emin Yurdakul. He is invited to Istanbul by Sultan II. Abdülhamid after some political projects against Ottoman are revealed. After Cemaleddin arrived Istanbul, he is paid salary and put into home prison in Macka. He is prohibited from sending letters of foreign countries. Efgani, who is stated as a meteor which comes from a country and directly goes to other

country, dies in this home in 5 Şevval 1314/9 March 1897. Today, behind Swiss Hotel in Macka, he is buried. After many many years, in 1926, a rich Jewish businessman, Charles Corain, a beautiful tomb is built for Efgani. In this tomb these words are written in Ottoman language: Great Islam Intellectual Cemaleddin Afgani lies here. Date of birth: 1254 Hegira, 1858 Gregorian. Date of Death. 5th of Şevval 1324/ 9th of March 1897. This tomb is built by Mister Charles Corain from USA, who is friend of all Muslims around the world. 1926 (Yüksel: 2003,59)

Muhammed Abduh is legacy of Efgani according to Mehmet Akif. The closest follower of Efgani is Egyptian Muhammed Abduh. In the beginning of 19th century his Kurdish family came to Tanta from Damascus and he was born in 1849. This family was extremely religious and they sent Abduh to Ahmedi-i Mosque in Tanta and later they sent him to Ezher. After years of education, Abduh began to give sophism, logic and speech lessons. Abduh meets Efgani when he is in Egypt. In a short time he is effected by Efgani. Abduh designs a large reform for Islam. He helps Cemaleddin to publish *Urvetu-l Vuska*. Abduh who claims that Islam may be basis of a modern and developing system, states that Islam must give up copying other things, but it must look inner source and values of universal civilization. (Hüseyin 86,84) English Lord Cromer tells about Abduh: “It is out of doubt that future of Islam reformist movement lies under the way of Abduh. And those who walk from that way are well deserving the help and encouragement of Europe. (Lord CROMER, was serving his report about Abduh to English government in 1905. This point must not be ignored.) It is possible to mention about Abduh’s general ideas: Sheikh who acted according to will of Islam reform had a great role in Masons entering Ezher. Angel who is not understood by experience or feeling denies devil and miracle. However if there evil things do not exist, existence of God becomes very difficult. Sheikh didn’t believe material miracles and he states birds as flies and stones as microbes mentioned in *Fil Sura*. (Davutoğlu:85) Lets end out topic by giving small text written about Abduh.

Nehbâni states in *el-Ukudu’l-lü’liyye’*: “Look these mad people that they want laws must be directly taken from Koran. (This is the idea which effected M.Âkif ERSOY”) This means they are claiming defitine inner source. However these people are sinners and illiterate. They don’t fulfill Islam’s conditions except *Kelime-i Şehadet*. They deny praying, pilgrimage and fasting, even they deny their sect. (Hüseyin:1986,105)

“Those who want to see real face of Muhammed Abduh and Efgâni must look at daily magazines or newspapers or articles of those who seriously defend these people. They will see that these newspapers of magazines have no intention of defending Islam apart from this point. It is very interesting that these publications show no reaction when people criticize Islam prophet and his friends however they become strict defenders when people criticize Afgani and Abduh.” (Hüseyin:1986,91) (This situation is same in Turkey!) Finally lets have a look at the writings of Mustafa Sabri who is one of the religious chiefs of Ottoman Empire. The basis of Sheikh Muhammed Abduh is this. He tried to undermine religious peace of Ezher and make people of Ezher irreligious. He almost succeeded in this aim. The one who made Ezher mason

and the one who made his follower Kasım Emin to perform wartimes to several places of Egypt is Abduh. This Sheikh both damaged Islam intellectuals who are against him and science men. His wrong ideas in this book *Mevkfu'l-Aklı ve'l-ilmı ve'l-Âlimîn Rabbi'l-âlemîn ve İbâdilhi'l-Mürselin* are overrated. They gave him such a value that –it is out of doubt that mason provoked this- East still hear this stories. This situation let many young and old science men to write European articles which support masonism. Perhaps Sheikh Muhammed Abduh and his master Cemalettin Efgani wanted to be Luther and Calvin of Islam world. (Hüseyn:86,114-115)

Finally, we think that by comparing the ideas of our national poet Mehmet Akif Ersoy, it will be possible to solve this matter. We assume that this will not damage our poet's

fame but it will help his ideas to be known. So we can think objectively free of our ideal taboos. They will always be people denying this. If this issue taken into hand from this aspect, some scientific matters will be enlightened. I assume that these kinds of documents will be guide light of Islamic arguments. Nowadays there are few marks about be-ginning of inner Islamism against "Import Islamism". And this gives us hope that Islam spirit will revive.

BIBLIOGRAPHY

- 1-DAVUTOĞLU, Ahmed ,Religion Destructors in Fixing Religion Case., Huzur Pub.,İstanbul-1989
- 2-ERSOY,Mehmet Akif,Safahat,Akit Pub.,İstanbul-1998
- 3-KARA,İsmail Islam Ideas In Turkey. Basic Texts, Real Life Magazine Pub.,İstanbul-2001
- 4-HÜSEYİN,M.Muhammed, Introduction of Modernism into Islam (Translator:Sezai Özel) İnsan Pub.,İstanbul-1986
- 5-YÜKSEL, Müfit, "Effects of modernism on Islam World and recyle. 20th century Islam's Future in process of modernism (II)", Info and Idea Magazinei, İstanbul, January-2003

Die Islamische Ideen Von Mehmet Akif Und Seine Oberleitern

Mesut MEZKİT (mmezkit@hotmail.com / mesutmezkit@gmail.com)

Unsere Nationale Dichter Mehmet Akif Ersoy dichtete; Gott soll uns nie wieder ein Nationalehymne schreiben lassen; da er gegen Westen benann 'nur ein zähniger Monster', hatte er gedacht, dass man nur gewinnt, wenn man wieder aufsteht. Mit diesem Ideen konnte man auch gleichzeitig in deren den Kampf weiterleiten. Er hat sein Staat nie gelassen, obwohl er verschiedene schwierigkeiten erlebt hatte. Doch wie in der intellektuellen Feldes sind die in praktisch die gleiche Zeit zur Verfügung, weiterhin zu kämpfen. Er meinte, dass man wegen schwacherei der Muslimen, gegen die Westen die islamischen Welt zerstürzte und von das nur mit der Erneuerung sich herausziehen konnte. Er unterhaltete sich

mit der intelligenten Islamisten und glaubte dass die sagende dinge Verleumderisch sei. Deshalb schrieb er in der *Sirat-ı Müstakim* Zeitschrift...

Wir verteidigen und kämpfen hier für die National Dichter, wie die Ideen der Islamisierung zu untersuchen. Unterzogen, um die Analyse der Ideen des Jahrhunderts die berühmte Islamisten herrschen Ihn, Mehmet Akif Ersoy bis zum letzten Moment ein wenig zu kämpfen, um die geleistete Arbeit in gutem Glauben beitragen. Wir wollen ohne Ihn zu heiligen, aber seine Ideen und die Kämp-fungen, wie man heutzutage sehen kann und wie die me-isten man sich verierren, ohne dies zu analysieren.